

Sanna Tarkkanen

Kirjastojen satutunneille tarkoitettun kuvakirjan kuvitus

Opinnäytetyö

Kevät 2012

Kulttuurialan yksikkö

Muotoilun koulutusohjelma

Graafinen muotoilu

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Kulttuurialan yksikkö

Koulutusohjelma: Muotoilu

Suuntautumisvaihtoehto: Graafinen muotoilu

Tekijä: Sanna Tarkkanen

Työn nimi: Kirjastojen satutunneille tarkoitetun kuvakirjan kuvitus

Ohjaaja: Saija Sillanpää

Vuosi: 2012 Sivumäärä: 49 Liitteiden lukumäärä: 4

Suunnittelen kuvituksen kirjastokäyttöiseen kuvakirjaan, joka on suunnattu alle kouluikäisille, eli 2-6-vuotiaille lapsille. Kirjan sadun on kirjoittanut Mervi Heikkilä. Sadun nimi on Kalma-Alma ja ihana livari. Minkälaiset kuvitusratkaisut toimivat kirjastojen satutunneilla, on opinnäytetyöni tutkimusongelma. Tutkimusmenetelmänä käytän osallistuvaa passiivista havainnointia käyden kirjastojen järjestämällä satutunneilla. Havainnointikertoihin suunnittelen kaksi erilaista kuvitusprototyyppiä, jonka tutkimustulosten avulla kehitän lopullisen kirjan kuvituksen. Kirjaa teen yhteistyössä Henna Heinimäen kanssa, jonka työ on suunnitella kirjan taitto ja typografia. Heinimäki on aiemmissa opinnoissa suunnitellut käyttöliittymän kirjalle. Tavoitteenamme on julkaista kirja kirjastokäyttöiseksi. Yhteistyökumppanimme on Avain –kustannusyhtiö.

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Culture and Design

Degree programme: Design

Specialisation: Graphic Design

Author/s: Sanna Tarkkanen

Title of thesis: Picture book illustration for libraries story classes

Supervisor(s): Saija Sillanpää

Year: 2012 Number of pages: 49 Number of appendices: 4

I'm designing illustration for a library use picture book, which is targeted for 2-6-years old under school-aged children. The story of the book is written by Mervi Heikkilä. The story's name is Kalma-Alma ja ihana livari. My research problem for this thesis project is, what kind of illustration solutions serves the best at libraries story classes. For the research I'm making two different kind of prototypes of story book illustrations. My research method is committed passive observing, which I exploit at story classes in libraries. I'm using the research results to advance story book's illustration. I'm making the book as a cooperation with Henna Heinimäki, who is designing book's layout and typography. She has made the interface design for the book in a previous studies. Our goal is to publish the story book for library use. Our partner is Avain publisher company.

Keywords: illustration, children's behaviour, graphic designing,

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo	6
Käytetyt termit ja lyhenteet	7
1 JOHDANTO.....	9
1.1 Kirjan käyttöliittymä	9
1.2 Yhteistyökumppani	10
1.3 Tutkimusongelma	11
1.4 Tutkimusmenetelmä	11
1.5 Tutkimussuunnitelma	12
1.6 Tulosten hyödynnettävyys.....	13
1.7 Lastenkirjanäyttely	13
2 LÄHTÖKOHDAT	14
2.1 Semiotiikka	14
2.1 Kuvakirjan satu	15
2.2 Kirjan tekniset tiedot	16
3 KUVITUKSEN PROTOTYYPIN SUUNNITTELU	17
3.1 Aineistonhankinta	17
3.2 Analysointityökalut.....	19
3.2.1 Ikoni.....	20
3.2.2 Indeksi	20
3.2.3 Symboli	21
3.2.4 Syntagma ja paradigma	22
3.2.5 Metafora	23
3.3 Aineistoanalyysi.....	24
3.4 Aineiston käyttö kuvituksen apuna	31
3.5 Valmiit prototyypit.....	32
4 HAVAINNOINTI	35
4.1 Havainnoinnin muistiinpanot	35

4.1.1	Ensimmäinen havainnointikerta Vaasassa.....	35
4.1.2	Ensimmäinen havainnointikerta Laihialla	36
4.1.3	Toinen havainnointikerta Vaasassa	37
4.1.4	Havainnointikerta Tampereella.....	37
4.1.5	Toinen havainnointikerta Laihialla	38
4.1.6	Havainnointikerta Jalasjärvellä	38
4.1.7	Havainnointikerta Peräseinäjoella	39
4.1.8	Havainnointikerta Lapualla	39
4.2	Aineiston käyttö lopulliseen kuvitukseen	40
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	41
6	YHTEISTYÖKUMPPANIN KOMMENTIT	44
7	POHDINTA	46
	LÄHTEET.....	47
	LIITTEET	49

Kuvio- ja taulukkoluetelo

KUVIO 1. 25 klassikko Kuvittaja-galleriassa.

TAULUKKO 1. HelMet-kirjastoista eniten lainatut lasten kirjat 2010.

TAULUKKO 2. Minttu-sarjan ylemmän kuvan kuvitusanalyysia.

TAULUKKO 3. Tove Janssonin Muumi kuvitusanalyysia.

TAULUKKO 4. Asmo Alhon kansikuvituksen analyysia.

TAULUKKO 5. Tatu ja Patu –kuvituksen analyysia.

TAULUKKO 6. Herra Hakkarainen kuva-analyysi.

TAULUKKO 7. Landströmin kuvituksen analyysia.

TAULUKKO 8. Kuvitusanalyysit koottuna.

TAULUKKO 9. Yhteenveto havainnointikerroilta saaduista tiedoista.

Käytetyt termit ja lyhenteet

Kuvittaminen	Kuvituksen tarkoitus on välittää sanoma, jolloin kuva on selkeästi viestintäväline. Kuvitus poikkeaa kielellisestä viestinnästä siinä, että siinä ei ole mitään sääntöjä, joten esimerkiksi kaarevia ja suoria viivoja voi yhdistää värillisten ja värittömien kohteiden kanssa. Kuvalla ei ole myöskään pienintä yksikköä, jota voisi mitata. Ainoastaan asiayhteys mittaa lopullisen merkityksen kokonaisuuteen perustuen. (Hatva 1993, 29.)
Semiotiikka	Semiotiikassa keskeisin termi on merkki, jonka toimintaa ja sen tutkimusta kutsutaan semiotiikaksi. Semioottisesta tutkimuksesta erotellaan kolme eri pääkohdetta: merkin, koodit ja kulttuurin. (Fiske 2001, 61.)
Syntaktinen	vrt. Syntagma.
Semanttinen	Semanttisessa tasossa esiintyvien objektien määrittely on merkitsevää. Objektien sijainti, fyysinen suhde toisiinsa, ilmeet, eleet ja luonne on myös määriteltävä (Hatva 1993, 43.)
Pragmaattinen	Pragmaattisessa tasossa käsitellään asiayhteyden ja ympäristöön liittyviä tietoja. Sitä tarvitaan, kun kuvan sisältö on vieras tai se on monimutkainen. Kuvan sisällön tulkintaa voidaan tarkentaa tekstisisällöllä. (Hatva, 1993, 44.)
Havainnointi	Havainnointi on laadullinen tutkimusmenetelmä. Sitä käytetään saadakseen informaatiota yksilön, ryhmien ja organisaatioiden toiminnasta ja käyttäytymisestä. Se on hyvä keino esimerkiksi nopeasti muuttuvissa tai vaikeasti ennakoitavissa tilanteissa. Myös kielellisten vaikeuksien

takia havainnointi on erinomainen tutkimusmenetelmä tutkia esimerkiksi lapsia. (Hirsjärvi 2004, 201-203.)

Paradigma	Yksikköjoukko, josta kulloinkin vain yksi yksikkö voidaan valita. Aakkostossa kaikki kirjaimet ovat kielen paradigma. Paradigmalla on kaksi peruspiirrettä: Paradigman jokaisella yksiköllä täytyy olla jotain yhteistä, mutta niiden on silti erotuttava toisistaan. Syntagma muodostuu paradigmoista. Esimerkiksi virke on syntagma, joka on muodostettu paradigmoista. (Fiske 2001, 81-83.)
Syntagma	Ferdinand de Saussurea kiinnosti, miten puhuttu kieli muodostaa lineaarisen systeemin, jossa jokaisella merkillä on oma paikkansa. Syntagma on juuri tätä merkien välistä yhteyttä ja suhdetta. (Seppänen 2005, 127.)
Metafora	Metafora eli kielikuva määritellään näin: metaforassa asia kuvataan tai sanotaan toisen asian avulla (Seppänen 2005, 134-135.).
Ikoni	Ikoni on määritelty Peircen ajattelun mukaan objektin kaltaiseksi merkiksi (Hatva 1993, 30.).
Indeksi	indeksi on Peircen mallin mukaan fyysisesti tai kausaalisesti objektiinsa yhteydessä oleva merkki. (Hatva 1993, 30.)
Symboli	Peircen symbolinmäärittely kertoo, että se on sopimuksenvaraisesti objektiinsa yhdistetty merkki, joten yksinkertaisesti merkki on sovittu juttu (Hatva 1993, 30.)

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on kuvakirjan kuvitus, jonka pääasiallinen tarkoitus on palvella kirjastojen satutunneilla. Tässä projektissa syvennän toisella vuosikurssilla käytyä kuvituskurssia, jossa suunnittelimme kuvitukset lehtiartikkeliin ja esitteeseen. Työni kuuluu kuvituksen alaan. Teoreettinen viitekehys työssäni on semiotiikan ala. Teen tätä kirjaa yhteistyössä Henna Heinimäen kanssa. Heinimäen opinnäytetyö koostuu kirjan taitosta ja typografiasta (Heinimäki, 2012) Kirjan sadun kirjoittaja on Mervi Heikkilä, joka toimii Seinäjoen kaupunginkirjaston kirjastotoimen johtajana. Sadun nimi on Kalma-Alma ja ihana livari.

1.1 Kirjan käyttöliittymä

Kuva 1. Havainnointikuva kirjan käyttöliittymästä, jonka on suunnitellut Henna Heinimäki.

Kuva 2. Kirja käytössä.

Kirjalla on erilainen käyttöliittymä, kuin satukirjoissa normaalisti. Se toimii parhaiten kirjastojen satutunneilla. Kirjassa kuva on toisella puolella ja teksti vastakkaisella. Tekstisivun alla on himmeällä lapsille näkyvä kuva, jotta lukija näkee myös sen, mitä lapset näkevät. Tämä helpottaa lukijaa, sillä hänen ei tarvitse lukea tekstiä samalta sivulta, miltä lapset katsovat kuvia. Henna Heinimäki suunnitteli kyseisen käyttöliittymän syventävänä opintonaan.

1.2 Yhteistyökumppani

Yhteistyökumppanimme toimii kustannusyhtiö Avain, joka antaa kommenttia ja palautetta työstämme projektin aikana ja sen valmistuessa. Heidän kustantamat

kirjat ovat pääsääntöisesti kauno- ja tietokirjallisuutta, yritysten ja organisaatioiden tilaustyöt ja myös kirjastoihin erikoistuneet teokset. Tavoitteenamme olisi saada myös julkaistua kirja.

1.3 Tutkimusongelma

Tutkimusongelmani on:

- Minkälaiset kuvitusratkaisut toimivat kirjastojen satutunneilla?

Työssäni etsin ratkaisua kuvitukseen, joka toimisi pääsääntöisesti kirjastojen satutunneilla. On otettava selville, millaiset asiat vaikuttavat tämäläisessä tilanteessa. Satutunnit eroavat esimerkiksi siinä, kuinka kirjoja käsitellään kotona, jossa lapset voidaan ottaa lukemisen ajaksi vaikka viereen kuuntelemaan. Taas kirjastojen satutunneilla monen lapsen kanssa tämä ei ole mahdollista. Apunani käytän Anja Hatvan kirjassa Kuvittaminen (1993) mainittua Goldsmithin semioottista mallia ja kuvien tasojen analyysitaulukkoa. Niiden avulla tutkin kirjastoista lainatuimpien lasten kuvakirjojen kuvitustyylejä ja ratkaisuja. Lainatuimpien kirjojen lisäksi tutkin myös kolmen klassikoksi nousseen kuvittajan kuvituksia. Näistä valitsen 6 erilaista kuvittajan kuvitusta, joita tutkin.

Kun kuusi erilaista kuvittajaa on valittu, analysoin satunnaisesti valitut kuvituskuvat Goldsmithin kuvien tasojen analyysimallilla. Johtopäätöksistä valmistan kaksi toisistaan poikkeavaa kuvakirjaprototyyppiä, joita tutkin satutunneilla havainnoimalla. Havainnointitulosten mukaan teen lopullisen kuvakirjan kuvituksen, joka sopii kirjastojen satutunneilla käytettäväksi.

1.4 Tutkimusmenetelmä

Tutkin ongelmaani havainnoimalla. Passiivinen osallistuva havainnointi on keinoni. Valitsin osallistuvasta havainnoinnista tutkimusmenetelmäksi tarkemmin määritellyn passiivisen osallistumisen siksi, koska itse en ole toiminnassa mukana, vaan

seuraan tilannetta sivummalla. Havainnoimalla lapsia saan tietoa heidän eleistä, ilmeistä ja liikkeistä ja ehkä myös puheesta, siihen, miten kirjastokäyttöistä kirjaa voisi kehittää juuri satutunneille sopivaksi. On silti suuri riski saada ja tulkita kohteen tuottamaa tietoa väärin, jolloin myös tulokset voivat vääristyä (Anttila 1996, 218-224). Väärin kirjoitettuja, arvuuteltuja tai liioiteltuja havainnoiteja saattaa myös esiintyä, joita on vältettävä esimerkiksi perustuen faktatietoon.

Eskola & Suoranta (1998, 102-103) kuvaa havainnoinnin olevan hyvin valikoivaa, jolloin yksilönä saattaa kiinnittää eri asioihin huomiota enemmän kuin muihin. Ennakko-oletukset, omat kokemukset, mieliala ja aktiivisuus vaikuttavat tutkimustulokseen. Silti koen, että havainnointi on helpoin keino saada tietoa lasten mielipiteistä.

1.5 Tutkimussuunnitelma

Toteutan opinnäytetyötutkimukseni passiivisena osallistuvana havainnointina, koska osallistun satutunneille, mutten ota aktiivisesti kontaktia tutkittavaan kohteeseen, vaan olen sivummalla havainnoimassa (Anttila 1996, 218-224.). Havainnoin kirjastokäyttöön tarkoitettujen lasten kuvakirjan kahta eri kuvitusta, jotka eroavat toisistaan piirustustyylin, värityksen ja kuvien yksityiskohtien avulla. Havainnointikohderyhmäni on alle kouluikäiset 2-6-vuotiaat lapset. Havainnointiympäristö on kirjastojen järjestämät satutunnit. Satutunteja järjestetään kaksi Vaasassa, kaksi Laihialla, Jalasjärvellä, Lapualla ja Peräseinäjoella. Yhteensä havainnointikertoja on kahdeksan.

Satutunneilla havainnoin aina toisen prototyypin kuvitusratkaisujen vaikuttavuutta lapseen ja miten se toimii satutunnilla. Keskityn lasten reaktioihin ja käyttäytymiseen heidän kuunnellessaan ja katsellessaan satua. Kirjaan ylös satutunneilla tyypilliset ominaisuudet, kuten onko tunti yleinen vai päiväkodeille tarkoitettu, missä se pidetään, millainen sadunlukutila on ja minkälainen lukija sitä pitää. Kaiken "normaalista" käytöksestä poikkeavan, mikä vaihtelee joka satutuntiryhmässä, on myös tärkeää havainnoida. Tällä tapaa havainnoida lapsia on kuitenkin riskinsä. On silti mahdollista, etteivät lapset näytä minkäänlaisia reaktioita tai heillä

on tapana kuunnella satua hiljaa ja paikallaan.

Havainnointivälineenä käytän muistiinpanovälineitä. Havainnointikerran jälkeen kirjaan tulokset puhtaaksi tietokoneelle. Havainnointikerroilta saatuja tuloksia käytän parantelemaan lopullista lasten kuvakirjan kuvitusta paremmaksi ja sopivammaksi satutunneille. Otan satutunneilta ylös myös ajan ja paikan, sekä lasten määrän, eli määrällisiä havainnoinnin tuloksia. Väärin kirjoitettuja, arvuuteltuja tai liioiteltuja havainnoiteja saattaa myös esiintyä, joita on vältettävä esimerkiksi perustuen faktatietoon.

1.6 Tulosten hyödynnettävyys

Jos painettavan median merkitys yhteiskunnassa hiipuu vähitellen, tulee sen tilalle verkkomedia. On siis tärkeää tukea tulevaisuudessa väistyvää alaa ja tällä opin- näytetyöllä koen lisääväni arvostusta painetulle medialle. Painettu kirja on myös kirjastoille hyödyksi, varsinkin, kun satukirjamme pääasiallinen käyttöpaikka on juuri tämä.

1.7 Lastenkirjanäyttely

Osallistuimme kirjaopjektimme kanssa Seinäjoen ammattikorkeakoulun graafisen muotoilun yksikön opiskelijoiden suunnittelemaan Layers -lastenkirjanäyttelyyn. Näyttely järjestettiin Vaasan ja Jalasjärven kirjastoissa, joissa esillä oli seitsemän kokeellista ja erilaista kirjaoprototyyppiä. Kalma-Alma ja Ihana livari -kirjasta oli kummatkin eri kuvituksin tehdyt prototyypit esillä, joita näyttelyssä vierailleet pysyivät tutkimaan. Opinnäytetyönään lastenkirjanäyttelyn markkinointimateriaalin suunnitteli Satu Haavisto (2012) ja näyttelytilansuunnittelun toteutti Janne Vuorela (2012). Kirjanäyttelyä edelsi Jurvassa pidetty lastenkirjaopjekt, johon osallistuivat muotoilun ja kirjasto- ja tietopalveluiden opiskelijat.

2 LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyöni päätavoite on saada kuvitettu kirja julkaistua yhdessä yhteistyötoimijoiden kanssa. Saamme tietää Avain-kustannusyhtiön päätöksen julkaisemisesta opinnäytetyön palautuksen jälkeen.

Tarja Ahjopalo-Nieminen mainitsee kirjassaan *Kuvittajan Keinot* (1999, 15) kuvituskuvan olevan kuvittajan omien mielikuvien kautta muunnettu kuva tekstistä, mikä on sopiva tilanteeseen erilaisia kuvitustekniikoita käyttäen. Kuvituskuvan tarkoitus on viihdyttää, somistaa tai/ja tukea tekstiä.

Kuvituksen tarkoitus on välittää sanoma, jolloin kuva on selkeästi viestintäväline. Kuvitus poikkeaa kielellisestä viestinnästä siinä, että siinä ei ole mitään sääntöjä, joten esimerkiksi kaarevia ja suorja viivoja voi yhdistää värillisten ja värittömien kohteiden kanssa. Kuvalla ei ole myöskään pienintä yksikköä, jota voisi mitata. Ainoastaan asiayhteys mittaa lopullisen merkityksen kokonaisuuteen perustuen. (Hatva 1993, 29)

Kirjassa *The Fundamentals of Illustration* (Zeegen 2005, 12) kerrotaan, että kuvittaja yhdistää oman henkilökohtaisen ilmaisun kuvalliseen esitykseen välittämällä idean.

2.1 Semiotiikka

Semiotiikassa keskeisin termi on merkki, jonka toimintaa ja sen tutkimusta kutsutaan semiotiikaksi. Semioottisesta tutkimuksesta erotellaan kolme eri pääkohdetta: merkin, koodin ja kulttuurin. (Fiske 2001, 61)

Hatva (1993, 9) kuvailee semiotiikan tutkivan kaikkia kulttuurisia prosesseja kommunikaatioprosesseina. Koodien ja sanomien vuorovaikutus on viestintää. Koodit ohjaavat viestien lähettämistä ja viestit muuttavat koodeja.

Semiotiikan tehtävä on tutkia merkkejä, joita ymmärtämiseen ja siirtämiseen toisille ihmisille mieli käyttää. (Seppänen, 2005, 107)

2.2 Kuvakirjan satu

Kuvakirjaan on valittu satu Mervi Heikkilältä. Sadun nimi on Kalma-Alma ja ihana livari. Sadun juoni menee tiivistetysti näin: Kissa kiusaa raskaana olevaa hiirtä, jota vastahakoinen rotta ja hermostunut pulu auttavat lukitsemalla kissan liiteriin. Sieltä päästyään kissa lähtee hetkeksi pois ihmisen mukana ja paikalle saapuu kättilöhiiri auttamaan synnytyksessä. Myös kollikissa tulee kuvioihin, johon kotoa palaava tyttökissa rakastuu ja unohtaa kostaa muille eläimille.

Miljöönä sadussa on kotipiha, jossa on liiteri, asunto, lauta-aita ja roskalaatikko. Siinä on yhteensä kuusi hahmoa, joiden ulkomuotoa tai luonnetta on kuvailtu. Päähenkilö Alli-pulun lempipaikka on pihan koivunoksa, josta hän tarkkailee tapahtumia. Alli on luonteeltaan huolehtivainen ja hermostunut. Se käyttää terävää nokkaansa apuna huomion herättämiseksi. Allin vastahakoinen ja iäkäs kaveri Onnirotta asuu vihreässä kompostilaatikossa. Onni on sadussa ärtynyt, mutta auttaa silti ystäväänsä. Vanha harmaa rotta on kekseliäs, kun tarve vaatii. Sadussa hän auttaa Irmeli-hiirtä pakoon kissaa. Irmeli on pulleavatsainen, koska se on raskaana. Kissa, joka Irmeliä jahtaa, on pitkähäntäinen Kalma-Alma. Alma on iso, paksu, ehkä jopa ruma ja tietenkin nälkäinen ja Pulu kuvaakin kissaa ”kaikkien siimahäntien ja siivekkäiden kauhuksi”. Silti kissaa on helppo huijata, ja sadussa se saadaankin ansaan liiteriin pitsasiivun avulla. Sieltä päästyään kissa nöyränä seuraa ihmisomistajaansa ruokakupilleen. Kalma-Alman kohdatessa poikakissan, sen luonne muuttuu täysin: siitä tulee tyttömäinen ja hento ihastellessaan kehräävää kollia. Tämä kissa on nimeltään livari. Se on toivoton naistenmies ja kokenut kissa. livarin turkki on musta ja silmät vihreät ja se on iso kolli, mutta pystyy silti istumaan lauta-aidan päällä, josta se loikkaa alas keveästi. Tarinassa on myös vanha, kovaääninen hiirimuori, joka toimii Irmelin kättilönä.

2.3 Kirjan tekniset tiedot

Kirjassa on kierresidonta. Tämän avulla sitä on helppo käyttää satutunneilla, joissa on lukija, koska kirjassa on joka toisella sivulla vain kuva (lapsille) ja joka toisella sivulla teksti ja kuva haalistettuna alla (jotta lukija pystyy keskittymään tekstiin, mutta näkee silti sen, mitä sadun kuvituksessa tapahtuu).

Kirjan sivut ovat leveydeltään 390mm ja pituudeltaan 275mm. Sitä luetaan vaakasuuntaisesti niin, että kierresidonta on ylhäällä. Kirjan kannet ovat leveydeltään 395mm ja pituudeltaan 280mm. Kirjaan tulee yhteensä 22 sivua ja kannet. Paperi, jolle kirjan sisäsivut painetaan on Antalixen Scandia 2000 (painoltaan 240g/m²). Sivut on laminoitu mattapintaisella laminaatilla (Crystal Matte ar Nylon 25”), jotta ne olisivat kestävämmät. Kirjan metallikierre on halkaisijaltaan 10mm.

Kuvitan yhdeksän sadun mukaan menevää kuvaa (sivun kokoiset) ja kansikuvat. Nimiösivulle tulee myös kuva pulusta, sekä Layers -lastenkirjaprojektin graafinen ilme.

3 KUVITUKSEN PROTOTYYPIN SUUNNITTELU

3.1 Aineistonhankinta

Tutkin yhteensä kuuden eri kuvittajan kuvitustyyliä joista yhdistän ratkaisuja kahteen eri prototyyppiin niin, että niistä tulee mahdollisimman erilaiset. Aineistoa hankin vuonna 2010 HelMet-kirjastoista lainatuimmista lasten kirjoista, joista valitsen eri kuvittajien parhaiten sijoittuneet suomalaiset kuvakirjateokset. Mukaan otan myös kuvituksen klassikkotekijöitä. Klassikkotilastoja on vaikea löytää juuri klassikko-nimekkeen häilyvän rajan takia. Siksi valitsin mukaan arvioitavaksi kolme Kuvittajat Ry:n järjestämän klassikkokuvittajanäyttelylle valitut lasten kuvakirjakuvittajat.

Valitut kuvitukset 2010 lainatuimmista kirjoista ovat Tatu ja Patu –sarja (kuvittanut Aino Havukainen ja Sami Toivonen, heidän kuvittamista kirjoista Risto Räppääjä ja Veera-kirjasarja olivat myös listalla), Mauri Kunnaksen Herra Hakkarainen-kirjat sekä Maikki Harjanteen Minttu-sarja. Lisäksi klassikkokuvittajista tutkin Tove Janssonin Muumikuvituksia, Björn Landströmin kuvittamaa “Olipa kerran: klassisia satuja” kirjaa sekä Asmo Alhon Kieku ja Kaiku -teoksia.

Taulukko 1. HelMet-kirjastoista eniten lainatut lasten kirjat 2010.

	Tekijä	Nimeke	lainoja 2010	ilmestymisvuosi	laji
1	Nopola, Sinikka	Risto Räppääjä ja kuuluisa Kamilla	4 591	2009	kauno
2	Havukainen, Aino	Tatu ja Patu työn touhussa	4 418	2006	kauno
3	Havukainen, Aino	Tatun ja Patun outo unikirja	4 391	2008	kauno
4	Nopola, Sinikka	Risto Räppääjä ja viimeinen tötterö	4 251	2007	kauno
5	Havukainen, Aino	Tatun ja Patun oudot aakkoset	4 072	2009	kauno
6	Nopola, Sinikka	Risto Räppääjä ja villi kone	4 041	2006	kauno
7	Havukainen, Aino	Tatu ja Patu Helsingissä	4 015	2003	kauno
8	Havukainen, Aino	Tatu ja Patu päiväkodissa	3 991	2004	kauno
9	Nopola, Sinikka	Risto Räppääjä ja sitkeä finni	3 934	2003	kauno
10	Nopola, Sinikka	Risto Räppääjä ja komea Kullervo	3 932	2002	kauno
11	Nopola, Sinikka	Risto Räppääjä ja Hilpuri Tilli	3 911	2004	kauno
12	Havukainen, Aino	Tatun ja Patun Suomi	3 899	2007	kauno
13	Nopola, Sinikka	Hetki lyö, Risto Räppääjä	3 803	1997	kauno
14	Nopola, Sinikka	Risto Räppääjä ja Nuudelipää	3 799	2000	kauno
15	Nopola, Sinikka	Risto Räppääjä ja kauhea makkara	3 750	1998	kauno
16	Nopola, Sinikka	Risto Räppääjä ja pakastaja-Elvi	3 514	2001	kauno
17	Havukainen, Aino	Tatun ja Patun oudot kojeet	3 352	2005	kauno
18	Nopola, Sinikka	Risto Räppääjä : erittäin salainen - top secret	2 943	2008	kauno
19	Kunnas, Mauri	Herra Hakkaraisen seitsemän ihmettä	2 729	2008	kauno
20	Tison, Annette	Barbapapan teatteri	2 502	2008	kauno
21	Tison, Annette	Barbapapan puu	2 400	2007	kauno
22	Havukainen, Aino	Veera ja maatalon eläimet	2 272	2001	kauno
23	Rowling, J. K.	Harry Potter ja kuoleman varjelukset	2 192	2008	kauno
24	Kunnas, Mauri	Apua, merirosvoja!	2 161	1994	kauno
25	Kunnas, Mauri	Robin Hood	2 154	2009	kauno
26	Harjanne, Maikki	Minttu prinsessana	2 149	2009	kauno
27	Havukainen, Aino	Veera ja menopelit	2 117	2000	kauno
28	Tison, Annette	Barbapapa	2 099	1982	kauno
29	Bergström, Gunilla	Mikko Mallikas punoo juonia	1 946	2007	kauno
30	Havukainen, Aino	Veeran keittiöpuuhat	1 932	2002	kauno

Näistä valitsin ensimmäiset kuvakirjat, joilla on myös eri kuvittajat. Esimerkiksi Tatu ja Patu-sarjaa otin mukaan Risto Räppääjä-kirjojen lisäksi, sillä kirjoissa kuvittajat ovat samat ja tyylikin on samantapaista.

25 klassikkoa Kuvittaja-galleriassa

📍 Julkinen tapahtuma · Luonut Kuvittajat ry

📅 5. tammikuuta kello 9:00 – 28. helmikuuta kello 16:00

☰ 25 KLASSIKKOA

Vanhoja kotimaisia piirtäjiä Kuvittaja-galleriassa 5.1. – 28.2.2012

Avajaiset keskiviikkona 11.1.2012 klo 16–18. Tervetuloa!

Kuvittajat ry:n 10-vuotisjuhlavuosi käynnistyy alan kotimaisten veteraanien esittelyllä. Kuvittaja-gallerian näyttely tuo kompaktissa muodossa esille alkuperäistöitä 25 vanhalta suomalaispiirtäjältä Albert Edelfeltistä Tove Janssoniin.

Näyttelyssä ovat mukana seuraavat taiteilijat:

Asmo Alho, Albert Edelfelt, Curt Fagerholm, Ola Fogelberg, Olavi Hurmerinta, Eeli Jaatinen, Tove Jansson, Erkki Koponen, Björn Landström, Usko Laukkanen, Hjalmar Löfving, Kosti Meriläinen, Per-Olof Nyström, Germund Paaer, Alexander Paischeff, Oki Räisänen, Kari Suomalainen, Erkki Tantu, Gösta Thilén, Arvo Tigerstedt, Henrik Tikkanen, Eric Vasström, Poika Vesanto, Olavi Vikainen ja Topi Vikstedt.

Näyttelyn koonnut pilapiirtäjä, kuvittaja Jyrki Vainio esittelee teoksia yleisölle sunnuntaina 5.2. klo 15.00.

Kuvittaja-galleria avoinna arkisin virka-aikoina. Varmat aukioloajat: ma, ke ja to klo 12–16 ja ti klo 12–18. Jos tulet näiden aikojen ulkopuolella, varmista että galleria on auki numerosta 0505678434.

1.2.2012].

3.2 Analysointityökalut

Analysoidessa kuvituksia käytän apunani erilaisia määrittelyjä. Eri kuvissa on havaittavissa ikoneita, symboleita ja indeksejä, sekä syntagmoja, paradigmoja ja metaforia. Kaikki nämä sanat ovat määriteltä kolmessa eri kirjassa, joissa käsitellään semiotiikan alaa; Hatvan Kuvittaminen, Fiskien Merkkien kieli ja Sepäsen Visuaalinen kulttuuri. Vaikka luokat poikkeavat toisistaan, on mahdollista, että yhdessä kuvassa voi olla montaa eri luokkaa (Fiske 2001, 72). Oheiset kuvat määritelmien lopussa ovat omista prototyypikuvituksistani valittuja esimerkkejä.

3.2.1 Ikoni

Ikonin määrittelyjä otan kolmesta eri kirjasta: Anja Hatvan kirjassa Kuvittaminen (1993, 30) ikoni on määritelty Peircen ajattelun mukaan objektin kaltaiseksi merkiksi. Seppänen (2005, 130) taas sanoo ikonisuuden tarkoittavan merkin muistuttavan esittämäänsä asiaa jotenkin. Fiske (2001, 71) yksinkertainen määritelmä samalle termille on "ikoni muistuttaa kohdettaan".

Kuva 3. Kuvassa kissat ovat oikeiden kissojen kaltaisia merkkejä. (Yksinkertainen prototyypikuvitus)

3.2.2 Indeks

Fiske kuvailee indeksin olevan suora viittaus todelliseen aiheeseensa. Esimerkeiksi hän mainitsee nuhan vilustumisen ja savu tulen indeksiksi. Taas Seppäsen esimerkki indeksille on kameralla otettu valokuva; indeksillä on siis suora kytkös kohteeseensa. Hatva määrittelee indeksisyyden lainaten Peircen mallia: indeksi on fyysisesti tai kausaalisesti objektiinsa yhteydessä oleva merkki.

Kuva 4. Indeksiesimerkkinä toimii taka-alalla juokseva hiiri. Irmeli-Hiiri pullea, koska se on raskaana. (Yksityiskohtainen prototyypikuvitus)

3.2.3 Symboli

Peircen symbolinmäärittely kertoo, että se on sopimuksenvaraisesti objektiinsa yhdistetty merkki, joten yksinkertaisesti merkki on sovittu juttu (Hatva, s.30). Fisken mukaan sopimukseen, tapaan tai sääntöön perustuva merkit ovat symboleja. Esimerkkeinä hän mainitsee punaisen ristin ja numerot. Seppäsen kirjassa symbolisuutta on määritelty eri asiayhteydessä; symbolinen tarkoittaa sitä, miten merkitykset ovat muuttumattomia ja vakaita. Esimerkiksi kielessä lintu tarkoittaa lintua, eikä koiraa: jos toinen ihminen ymmärtää linnun koiraksi, symbolinen järjestys rikkoontuu (Seppänen 2005, 52)

Kuva 5. Symboliesimerkki: Punainen risti, joka on sovittu symboli maailmanlaajuisesti. (Yksinkertainen prototyypikuvitus)

3.2.4 Syntagma ja paradigma

Seppäsen kirjassa Visuaalinen kulttuuri on lainattu Ferdinand de Saussurea määritellessään syntagman. Saussurea kiinnosti, miten puhuttu kieli muodostaa lineaarisen systeemin, jossa jokaisella merkillä on oma paikkansa. Syntagma on juuri tätä merkkien välistä yhteyttä ja suhdetta. Saussurea kiinnosti myös se, millaisista mahdollisista merkkien joukosta olisi mahdollista luoda syntagmoja ja miten ne valikoituvat. Roman Jakobson vakiinnutti termin paradigma, joka tarkoittaa sitä, mitkä mahdolliset yksilöt voidaan valita syntagmaan. Seppänen mainitsee esimerkiksi pukeutumisen ja sen, miten paidat valitaan paitojen paradigmasta ja housut housujen paradigmasta, ja yhdessä kaikki valitut vaatekappaleet muodostavat syntagman. (Seppänen 2005, 127-128)

Fiske määrittelee paradigman yksikköjoukoksi, josta kulloinkin vain yksi yksikkö voidaan valita. Aakkostossa kaikki kirjaimet ovat kielen paradigma. Paradigmalla on kaksi peruspiirrettä: Paradigman jokaisella yksiköllä täytyy olla jotain yhteistä, mutta niiden on silti erotuttava toisistaan. Syntagma muodostuu paradigmoista. Esimerkiksi virke on syntagma, joka on muodostettu paradigmoista. (Fiske 2001, 81-83)

Hatvan määritelmä Goldsmithin mukaan näille kahdelle termille on erilainen. Syntagma on syntaktinen taso, mutta paradigman sijaan kirjassa mainitaan pragmaattinen taso, jotka eivät kohtaa toisiaan, toisin kuin syntagma ja syntaktinen. Pragmaattisessa tasossa käsitellään asiayhteyden ja ympäristöön liittyviä tietoja. Sitä tarvitaan, kun kuvan sisältö on vieras tai se on monimutkainen. Kuvan sisällön tulkintaa voidaan tarkentaa tekstisisällöllä. Pragmaattisen ja syntaktisen tason lisäksi on vielä semanttinen taso. Näiden kolmen tason avulla voidaan taulukoida kuvista eri osia yksikön, sijainnin, painotuksen ja tekstiyhteyden mukaan. Syntaktiseen tasoon vaikuttaa juuri ne asiat, mitä taiteilija tai tekijä tuotokselleen antaa. Esimerkiksi väritysvälineet, tilan käyttö ja muut vaikuttavat siihen. Semanttinen

taso merkitsee niiden osien määrittelyjä, joita kuvassa on. Jos kuva nähdään tilana, siinä on myös kolmiulotteisuutta. Pragmaattinen taso on enemmänkin vieraan ja monimutkaisen viestin ymmärtämistä. Jos kuvassa on paljon kissoja, ja yksi kissoista on aivan erilailla kuvitettu tyyllillisesti kuin muut, voi sen ymmärtää esimerkiksi logoksi. (Hatva 1993, 42-44)

3.2.5 Metafora

Metafora, eli vertauskuva voi olla vain suhteessa verbaaliseen merkitykseensä (Hatva 1993, 109). Metafora eli kielikuva on Seppäsen (2005) mukaan “metaforassa asia kuvataan tai sanotaan toisen asian avulla”. Fisken (2001) mukaan metaforalle on tyypillistä käyttää yhtäaikaaisesti yhtäläisyyden sijaan eroavaisuutta. Hän mainitsee kaksi termiä: teema ja reema. Teema on tuttuun viittaava ja reema outoon ja tuntemattomaan viittaava. Esimerkiksi lauseessa “laiva kynti vettä”, sana ‘kynti’ on metafora, koska se ei liity oikeasti merenkulkuun vaan maatalouteen. Sen tilalle voisi laittaa sanan ‘kulki’, joka taas olisi tuttu sana.

kuva 6. Esimerkki metaforasta: Hiiri, jolla on päällä ihmisen vaatteet. Sen lisäksi kyseessä on kätilöhiiri; kätilö kuuluu ihmisten ammatteihin, jota eläimet eivät voi olla. (Yksityiskohtainen prototyypikuvitus)

3.3 Aineistonanalyysi

Aineistoon valitsin jokaiselta kuvittajalta satunnaisen kuvituskuvan. Analysoin niitä Hatvan (1993, 40) kirjassa mainitun Goldsmithin analyysimallin avulla.

Kuva 7. Maikki Harjanteen Minttukirjan kuvitusta.

Taulukko 2. Minttu-sarjan ylemmän kuvan kuvitusanalyysia.

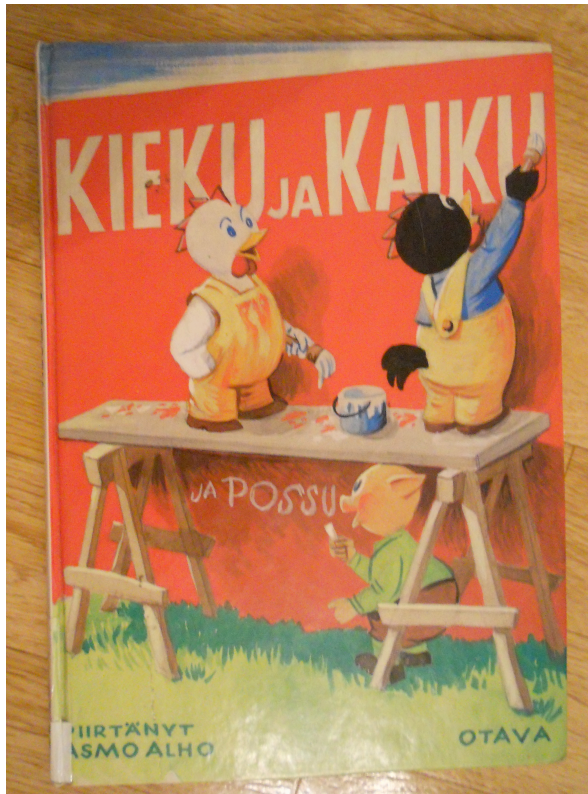
	Syntaktinen	Semanttinen	Pragmaattinen
Yksikkö	Kuva on hyvin erottuvainen, koska tausta on täysin valkoinen.	Ihmisiä, pusseja, anka ja hiiri.	Minttu heittelee karkkipusseja ilmaan, poika syö karkkeja ja hiiri repii pussia auki.
Sijainti	Kuvat ovat sivun kokoisia, mutta jättävät tekstille tilaa alapuolelle.	Ihmisissä ja eläimillä on kokoeroavaisuuksia, mutta kuvassa ei ole etäisyyseroja, kaikki ovat etualalla.	Minttu heittelee karkkipusseja ilmaan.
Painotus	Värien käyttö on maltillista, viivoin tehty piirros ja joitakin kuvan osia ei ole väritetty ollenkaan (mekko).	Kasvot ja eläimet.	
Tekstiyhteys	Teksti alhaalla, kuva täyttää suurimman osan sivua.		"Minttu riemuitsee" heittelemällä valmiita pussukoita ilmaan.

Kuva 8. Tove Janssonin Muumi kuvitusta.

Taulukko 3. Tove Janssonin Muumi kuvitusanalyysiä.

	Syntaktinen	Semanttinen	Pragmaattinen
Yksikkö	Kuva on selkeä erillinen osa kirjassa.	Hahmoja, tuoli, ovi, kynttilät ja purnukoita.	Edellä oleva hahmo on avannut oven ja pitää siitä kiinni. Kauempana olevalla on jotain ovelaa mielessä ilmeestä päätellen.
Sijainti	Kuvat ovat sivuilla tekstiin sijoitettuna.	Esineillä on kokoeroavaisuuksia ja myös syvyysvaikutelmaa on käytetty	Vaalea hahmo istuu pöydällä.
Painotus	Mustavalkokuvitus ja siinä käytetty varjostustekniikka antaa kuville synkän tunnelman.	Täysin vaaleat ja tummat kohdat. Samoin hahmon kasvot.	
Tekstiyhteys	Teksti kulkee kuvan ympärillä tavallisen kirjan tapaan, kuvat ovat lisä kirjassa.		

Kuva 9. Asmo Alhon Kieku ja Kaiku ja Possu –kirjankansi.

Taulukko 4. Asmo Alhon kansikuvituksen analyysia.

	Syntaktinen	Semanttinen	Pragmaattinen
Yksikkö	Kuviot erottuvat hyvin taustastaan värien avulla, vaikka lämpimät sävyt vähän huonommin.	Eläimiä, seinä, ruohikko ja taso.	Maalipensselistä tulee väriä pintaan.
Sijainti	Sivun alareunoille on jätetty tilaa infoille, kirjan nimi on integroitu osuvasti kuvan sisälle.	Värieroavaisuudet (esim. Ruoho tummempana tason alla).	Possun pää ei osu tasoon, vaan se jää piiloon, koska seisoo kauempana.
Painotus	Runsas värit, rajattomuus kuvituksen elementeissä.	Sotkuiset maaliläikät, hauskat hahmot.	
Tekstilyhteys	Integroitu otsikko ja loput tekstit kuvan alalaidoissa.	Hahmojen nimet ovat korostettuja vaalealla värillä.	

Kuva 10. Havukaisen ja Toivosen kuvittama Tatu ja Patu -kirjan satunnainen sivu. He kuvittavat myös Risto Räppääjä -kirjat, joissa on samantyylinen kuvitus.

Taulukko 5. Tatu ja Patu -kuvituksen analyysia.

	Syntaktinen	Semanttinen	Pragmaattinen
Yksikkö	Kuviot erottuvat taustastaan hyvin värien kontrastin ja ääriviivojen takia.	Paljon lapsia, istuimet, runsaasti pikkuesineitä, matto ja muita yksityiskohtia.	Monella kuvituksen lapsella on muuta tekemistä, kuin kuunnella aikuista, joka istuu etualalla kuvassa.
Sijainti	Kuva pääasia kirjoissa, teksti sijoitettu sen mukaan.	Päällekkäisyys; taakse jäävät ovat kauempana kuin eteen jäävät.	Esimerkiksi pojan pään läpi menevä käsi on oikeasti pojan takana (oikea yläreuna).
Painotus	Värikkyys, selkeys ja yksityiskohtaisuus.	Yksityiskohtaisuus ja humoristisuus hahmoissa.	
Tekstiyhteys	Teksti on sijoitettu aina sinne, missä sille on tilaa.	Kuvan teksti kattaa vain pienen osan siitä, mitä kuvassa tapahtuu (Ainoastaan miten Tatu ja Patu ajattelevat).	Lapset kuuntelevat aikuista.

Heti pimeän tultua vaari herätti apulaisensa ja pian kolpakko hiipi hiljaisilla kujilla vaarin piilottamat puutarhatyökälat mukanaan.

- Hmm. Tähän on kirjoitettu: Kulta . . . seuraa näitä ohjeita . . . Dong Dong . . . vaari luki.
- 'Dong dong' merkitsee takuulla lähtöpaikkaa, vaari tuumi. - Luulenpa että se tarkoittaa kirkkoa. Sen kello sanoo dong dong.
- Sepä nassua, Igor sanoi.

Kuva 11. Mauri Kunnaksen Herra Hakkarainen kuvitusta.

Taulukko 6. Herra Hakkarainen kuva-analyysi.

	Syntaktinen	Semanttinen	Pragmaattinen
Yksikkö	Valon ja varjon käytöllä kontrastia, jolla saa eroteltua eri osat kuvioista.	Hahmoja, rakennuksia ja niissä esiintyviä pieniä yksityiskohtia. Maassa on kiviä ja kumpuja.	Hahmot selvittävät krototiilin kädessä olevan lapun selitystä.
Sijainti	Koko sivun kokoinen kuva.	Päällekkäisyys; taakse jäävät ovat kauempana kuin eteen jäävät. Sen lisäksi varjostus tekee kuvasta kolmiulotteisen.	Lepakot lentävät ilmassa vaikka "osuvatkin" maahan.
Painotus	Yksityiskohtaisuus ja siveltimen jälki	Yksityiskohtaisuus ja humoristisuus hahmoissa. Pienet hahmot kuten hämähäkit ja hattupäiset lepakot.	
Tekstiyhteys	Teksti on sijoitettu aina sinne, missä sille on tilaa.	Kuvan teksti kattaa vain pienen osan siitä, mitä koko kuvassa tapahtuu.	Hahmot selvittävät krototiilin kädessä olevan lapun selitystä.

Kuva 12. Kansikuva kirjasta Björn Landströmin Olipa kerran - Klassisia satuja.

Taulukko 7. Landströmin kuvituksen analyysia.

	Syntaktinen	Semanttinen	Pragmaattinen
Yksikkö	Tausta yksivärinen, taustan edessä oleva pensas tummasävyinen ja edessä oleva kuvio vaaleasävyisin.	Tausta, pensas, ihminen ja hevonen.	Ihminen katsoo jälkeensä, kun taas hevonen on matkalla eteenpäin.
Sijainti	Tekstin alapuolella	Päällekkäisyys; taakse jäävät ovat kauempana kuin eteen jäävät. Sen lisäksi varjostus tekee kuvasta kolmiulotteisen.	Hevonen on noussut takajaloilleen vain hetkeksi.
Painotus	Kuva-alue on yksinkertainen, mutta sen sisällä tapahtuu paljon.	Ihmisten vartalot ja kasvot ovat varjostuksen ansiosta kiintoisat. Myös hiukset ja hevosen häntä on kuvitettu yksityiskohtaisesti.	
Tekstiyhteys	Teksti sijoitettu kuvan ylle keskitetysti, kuten kuvakin.	Kannen nimi on sijoitettu ylös. Kannessa on erikseen teksti ja kuva samalla taustalla.	

3.4 Aineiston käyttö kuvituksen apuna

Aineiston keräsin vielä yhdeksi taulukoksi, jotta se selkiytyisi. Tämän avulla teen kaksi mahdollisimman erilaista prototyyppiä.

Taulukko 8. Kuvitusanalyysit koottuna.

	Syntaktinen	Semanttinen	Pragmaattinen
Harjanne	Erottavaiset ja koko sivun kokoiset kuvat, maltilliset värit, teksti alhaalla.	Kuvassa kokoeroavaisuuksia hahmojen suhteen, kasvat ja eläimet herättää kiinnostusta.	Minttu heittelee karkkipusseja ilmaan, koska on riemuissaan.
Jansson	Mustavalkokuvat selkeitä erillisiä osia, joissa varjostustekniikka antaa synkän tunnelman.	Muutama kuvio havaittavissa, kokoeroavaisuuksilla ja varjostuksilla, korostaen täysin tummia ja vaaleita kohtia.	Vaalea hahmo istuu pöydällä ja tummempi, edessä oleva hahmo pitelee ovea auki.
Alho	Kirkkaiden värien avulla kuviot erottuvat taustastaan, teksti integroitu kuvaan.	Ympäristö ja hahmot, joista hahmot ja vaaleat kohdat kiinnittävät huomion. On käytetty tummempaa väriä tehostamaan kolmiulotteisuutta varjostuksin.	Maalipensselistä tulee väriä pintaan ja possun pää ei osu tasoon, vaan se seisoo kauempana jääden vähän piiloon.
Havukainen	Kuviot erottuvat taustastaanvärein, kontrastin ja ääriiviivojen avulla. Paljon yksityiskohtia. Teksti sijoitettu sinne, minne on mahtunut.	Paljon osia, kolmiulotteisuutta tuotu päällekkäisyyksillä. Humoristisuus ja yksityiskohtaisuus korostuvat, teksti kattaa vain pienen osan.	Monella kuvan lapsella on muuta tekemistä, kuin kuunnella aikuista.
Kunnas	Valon ja varjon käyttö, yksityiskohtaisuus ja sivellinjälki antaa kontrastia.	Runsaasti yksityiskohtia. Päällekkäisyyksillä ja varjostuksella kolmiulotteisuutta. Huumori ja luonteikkaat hahmot.	Hahmot selvittävät krokotiilin kädessä olevaa lappua ja lepakot lentävät ilmassa, ei maassa.
Landström	Yksinkertainen kuva-alue, minkä sisällä käytetty yksityiskohtaista varjostusta ja värileikkiä.	Tausta, pensas, ihminen ja hevonen. Päällekkäisyys ja varjostus antaa kolmiulotteisuutta.	Ihminen katsoo jälkeensä, kun taas hevonen on matkalla eteenpäin.

Toinen on yksityiskohtainen (liite 2.) ja selvästi kolmiulotteinen, sävyllinen maalaus, jonka toteutan akvarelleilla. Se sisältää runsaasti pieniä yksityiskohtia, joita ei tekstissä mainita. Hahmoissa tulee olemaan huumoria ja metaforallisia yksityiskohtia.

Toinen prototyyppi tulee olemaan paljon yksinkertaisempi kuvitukseltaan (liite3.). Teen selkeät ääriviivat tussilla, jonka jälkeen väritän kuvan tietokoneella. Kuviin tulee myös varjostuksia antamaan syvyyttä ja kolmiulotteisuutta. Kuvitus seuraa täysin tarinan kulkua, eikä poikkea siitä.

3.5 Valmiit prototyypit

Kuva 13. Prototyypit koottuna. Vasemmalla yksityiskohtainen kuvitus ja oikealla yksinkertaisempi kuvitus samasta sadusta.

Kuva 14. Yksityiskohtaisen prototyypin koottu versio.

Kuva 15. Yksinkertaisen prototyypin koottu versio.

Kuva 16. Yksityiskohtaisempi kirja avoinna.

Kuva 17. Yksinkertaisesti kuvitettu kirja avoinna.

4 HAVAINNOINTI

4.1 Havainnoinnin muistiinpanot ja tulokset

Tähän lukuun kirjoitan satutunneilta saadut havainnot ja muistiinpanot, mitkä olen tehnyt tutkimussuunnitelmani mukaan.

4.1.1 Ensimmäinen havainnointikerta Vaasassa

Ensimmäinen havainnointikerta tapahtui 12.3 Vaasan kaupunginkirjastossa kello 10:15, jolloin havainnointikirjan kuvitus oli akvarellimaalattu ja yksityiskohtainen kuvitus. Havainnointikertaan osallistui päiväkotiryhmästä 15 poikaa ja viisi tyttöä. Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalveluyksiköstä opiskelija toimi sadunlukijana ja myös heidän opettajansa oli mukana. Meidän kirjamme luettua myös muiden lastenkirjaprojektiin osallistuneiden kirjoja luettiin edellä mainitun yksikön opiskelijoiden kanssa.

Sadun lukua ennen lapset istuutuivat neliönmuotoisille istumatyynyille, jotka koin jotenkin häiritsevämmäksi kuin normaalit tuolit, koska lapset pyörivät ja kääntyivät niissä, silti heti sadun alettua kiinnostus keskittyi kirjaan ja lukijaan. Sadun nimi aiheutti hymyjä lapsissa ja poikia jopa nauratti se. Kuvitukseen lapset kiinnittivät huomiota nojautumalla eteenpäin ja sirittelemällä silmiä nähdäkseen paremmin. Huomasin samalta etäisyydeltä katsoessa, että ääriviivoista olisi ollut enemmän hyötyä kuvituksessa, jotta siitä olisi saanut paremmin selvää. Myös tarkemmat ja värikylläisemmät värit auttaisivat asiassa. Satua kuunteli kaksikymmentä lasta, jonka koin olevan iso ryhmä, koska monet joutuivat istumaan kaukana kirjasta, jolloin kuvituksen näkeminen oli huonompaa. Näin myös keskittyminen saattoi herpaantua, esimerkiksi meidän ulkopuolistenkin olemassaolo kiinnitti lapsissa huomiota. Satukin tuntui aika pitkältä ja loppupäässä monet huokailivat. Kuitenkin puhumista ja toisten häiritsemistä ei sadun aikana koettu, vaan selkeää sadun luentaa seurattiin loppuun asti.

Jo siis ensimmäisestä havainnointikerrasta tuli hyviä vinkkejä lopulliseen kuvitukseen: muun muassa tarkemmat ja selkeämmät sävyt, kontrastit ja ääriviivat voisivat auttaa yksityiskohtaisessa kuvituksessa, mutta niin, ettei siitä tulisi sekava.

4.1.2 Ensimmäinen havainnointikerta Laihialla

Toisella kerralla kävimme Laihian kirjastossa päiväkodeille suunnatulla satutunnilla keskiviikkona 14.3.2012. Tällä satutunnilla havainnoin yksinkertaisempaa kuvitusta. Lukijana toimi kirjaston työntekijä, jolla on satutunneista kokemusta noin viisi vuotta. Satutuokioon osallistui yhteensä 37 lasta (neljä heistä osallistuivat sadun kesken sadun) ja ikähaarukka oli kaksi –vuotiaista kuuteen ikävuoteen. Koska ryhmä oli näinkin iso, odotin tilanteen olevan levoton. Myös Kyrönmaa –lehden toimittaja oli läsnä.

Heti sadun alussa olikin pientä levottomuutta joidenkin lapsien kohdalla, pyörimistä ja nenänkaivamista tapahtui. Muualta kirjastosta tuleva taustahälinä häiritsi joitakin lapsia. Sadunlukija piti huomiota yllä kyselemällä kuvituksessa tapahtuvia asioita. Itse kuvitus riitti tuottamaan mielenkiintoa aina ensimmäisillä lauseilla, mutta sen jälkeen kuvituksen mielenkiintoisuus loppui, koska ei ollut paljon katseltavaa varsinkin näin pitkälle sadulle. Kumminkaan samanlaista taivuttelua ja silmien siristystä ei tapahtunut edes parin metrin päästä kirjasta, koska kuvat olivat hyvin yksinkertaisia nähdääkseen takaakin. Tällaisessa käytössä kirjan tulisi olla selkeä, vaikka lapset ymmärtävätkin abstraktimpaakin kuvitusta, kuten kirjassa *Avaa lastenkirja* todetaan (s.155).

Sadussa mainitut nimet, kuten Kalma-Alma ja Irmeli Hiiri naurattavat joitakin lapsia. Myös sivu, jossa kuvassa on kättilöhiiri isona ja humoristisella tavalla kuvitettuna sai lapset hymähtelemään. Lukija totesi lopuksi tarinassa olevan sanoja, joita varsinkin nuoremmat lapset eivät vielä ymmärrä (laskettu aika, liiteri).

Lasten reaktioista kuvitukseen on pientä, mutta ne pienetkin eleet auttavat minua eteenpäin. Huumorilla lapset saa kiinnostumaan tarinaan ja pysymään paikallaan pidempään, myös yksityiskohtia kuvituksessa saa olla. Kuvitus satutunneilla käytettävänä on parempi olla myös selkeää, sillä kirjan ja lapsen välimatka saattaa venyä kahteen tai jopa kolmeen metriin. Sivulla therapiafennica.fi käydään läpi

muun muassa lapsen näköön liittyviä asioita, ja siellä mainitaan myös näkötesteistä, joita tehdään lapsille heti syntymästä lähtien. Kolmevuotiaille lapsille testissä testataan, kuinka hyvin hän näkee kolmen metrin päässä olevasta taulusta pienet symbolit. Tästä päätellen kolme metriä on siis aikalailla maksimivälimatka, jonka jälkeen pienet yksityiskohdat alkavat näkyä huonosti kolmevuotiaalle lapselle. Sivulla myös mainitaan 5–6 –vuotiaille välimatkan koetauluun olevan viisi metriä, joten näkö on huomattavasti parempi parin vuoden jälkeen.

4.1.3 Toinen havainnointikerta Vaasassa

Kolmas satutuntihavainnointi oli Vaasan kaupunginkirjastossa maanantaina 19.3.2012. Satutunti järjestettiin meidän kirjaamme varten, ja sinne kutsuttiin päiväkoteja, joista yksi saapui paikalle. Kuitenkaan osallistujia ei ollut kuin kolme, koska hoitajien mukaan flunssaa oli liikkeellä, ja loput lapsista olivat jääneet kotiin sairastelemaan. Kolme poikaa olivat kaikki maahanmuuttajataustaisia. Lapset olivat iältään kaksi, neljä ja viisi. Viisivuotias osasi suomea, neljävuotias kohtalaisesti. Nuorin ei ymmärtänyt sadusta mitään, mikä näkyi levottomuutena. Sadun aikana lukija, kokenut kirjastonhoitaja, piti vuorovaikutusta yllä kyselemällä kuvissa tapahtuvia asioita. Pojat olivat lähellä kirjaa ja tekivät huomioita siitä, mitä eläimiä sadussa oli. Sadun edetessä, lukija käytti myös fyysisiä tehosteita hyödykseen esimerkiksi koputtamalla puutuolia sadun tarinan mukaan. Toiseen sivuun käännettäessä nuorimmat pojat alkoivat osoittaa levottomuuden eleitä. Vanhin jaksoi kuunnella ja seurasi tarkkaan lukijaa ja kirjaa. Taas kättilöhiirisivun kuva kiinnosti poikia. Sitä jakesettiin katsoa kauemmin ja se vähän naurattikin.

4.1.4 Havainnointikerta Tampereella

Neljäs havainnointikerta järjestettiin Tampereen kirjastossa yleisellä satutunnilla 22.3.2012. Tällä kertaa sadun lukija on miespuolinen kasvatustieteiden opiskelija. Hän luki kirjan, jossa oli yksityiskohtaisempi kuvitus. Satutunti pidettiin erillisessä satuhuoneessa, jolloin ylimääräistä taustahälinää ei syntynyt. Istuimet olivat pehmeät ja käärittävät, ja siksi veivätkin monen lapsen huomion aivan muualle. Kaksi-toista kuuntelijaa osallistui tunnille, viisi poikaa ja seitsemän tyttöä. Ikähaarukka oli kolmesta viiteen vuoteen. Kaksi naista olivat vahtimassa lapsia. Itse sadun alka-

essa kuuntelijat rauhoittuivat ja keskittyivät aloitukseen. Ensimmäinen sivu on tarpeeksi tarkka, jotta kaikki sen näkevät ilman suurempia ponnisteluja kuten siristelmällä ja kurkkimalla. Muutenkin tällä satutunnilla välimatkat lasten ja kirjan välillä ovat pienempiä (noin 1-3metriä), mitä muilla paikkakunnilla on ollut. Lukija samaltelee puheessaan ja se aiheuttaa keskittymisvaikeuksia. Neljännen sivun kohdalla lapset alkavat keskittyä muihin asioihin, varsinkin erikoiset tuolit vievät huomion. Yksi lapsi jouduttiin viemään pois huoneesta rauhattoman käyttäytymisen takia.

4.1.5 Toinen havainnointikerta Laihialla

Perjantaina 23.3.2012 Laihian kirjastossa pidettiin viides satutunti. Se oli kaikille avoin. Sadunlukijalla oli takanaan yli 18 vuotta kokemusta. Yksityiskohtaisempi satu käytiin läpi tällä kertaa. Lapsia oli yhteensä 34, yhdeksäntoista tyttöä ja viisitoista poikaa. Satutunti pidettiin erillisessä huoneessa, missä taustahälinää ei ollut. Huone oli sen verran iso, että joillakin lapsilla oli jopa neljän metrin etäisyys kirjaan. Sadussa nimet naurattavat. Jotkut lapset nojautuvat eteenpäin kun vuorossa on kuvia, joissa vierekkäiset värit ovat melko samoja ja rajat niissä epäselviä. Satutunti oli rauhallinen, ja sinne osallistuneet lapset olivat noin 2-5 vuotiaita. Muissa saduissa, joita luettiin, oli ongelmina esimerkiksi pienet kuvat ja sadunlukija luki ensin sadun ja vasta sitten näytti kuvat, Koska kuvia ei näytetty kokoajan, olivat lapset levottomina tekstiä luettaessa.

4.1.6 Havainnointikerta Jalasjärvellä

Jalasjärven kirjastossa vierailimme 28.3.2012 päiväkodeille suunnatulla satutunnilla. Sadunlukijana toimi opiskelutoverimme, jolle satutunti oli ensimmäinen. Hän luki kirjan, jossa oli yksityiskohtaisempi kuvitus. Kirjat luettiin keskellä lastenkirjasto-osastoa. 25 lasta osallistui (yksi tuli kesken sadunlukemisen), joista kaksitoista oli tyttöjä ja kolmetoista oli poikia. Lapset olivat iältään 3-6 vuotiaita. Istuimena oli tavalliset tuolit, jolloin ne eivät vieneet huomiota. Toisaalta edessä istuvat olivat takana istuvien edessä. Toiset joutuivat istumaan kolmen metrin päässä, monta päätä edessä. Sadussa toista kuvaa jakesettiin katsoa ja tarkastella kauemmin, ja muitakin kuvia kohti nojaututtiin hieman eteenpäin nähdäkseen paremmin. Vii-

dennessä kuvassa lapset keskittyvät muihin asioihin. Sadun teksti ei aiheuttanut minkäänlaisia reaktioita, ja se vei myös kiinnostusta itse kuvituksesta. Kun sadunlukija luki toisen kirjan, minkä tunsikin entuudestaan, oli lapsetkin kiinnostuneempia kuuntelemaan sitä. Lukijalla on siis merkittävä rooli kiinnostuksen herättäjänä.

4.1.7 Havainnointikerta Peräseinäjoella

Maanantaina 2.3.2012 Peräseinäjoelle järjestetty aamuinen satutunti jouduttiin perumaan, sillä aikaisemmin Seinäjoen kirjastosta lähetetty kirja ei ollut tullut oikeaan osoitteeseen, ja pitkän etsinnän jälkeen kirja löytyi Seinäjoen Hyllykallion kirjastosta. Satutunnilla oli tarkoitus havainnoida yksinkertaisempaa kuvitusta, jota olisivat päiväkotilapset tulleet kuuntelemaan.

4.1.8 Havainnointikerta Lapualla

Tiistaina 10.3.2012 järjestettiin satutunti Lapualla illalla kello 18, mikä oli meidän myöhäisin havainnoima satutunti. Tunnilla käytiin läpi yksinkertainen kuvitus. Kirja lähetettiin viikkoa aikaisemmin Laihian kirjastosta kirjastojen välisellä postikuljetuksella, jotta lukija pystyisi perehtymään siihen aikaisemmin. Sadun luki vanhempi nainen, joka käy satunnaisesti pitämässä iltasatutunteja. Yhdeksän lasta, joista seitsemän tyttöä ja kaksi poikaa, osallistuivat tapahtumaan. Lapuan kirjastolla on oma satutuntihuone, jotta muu kirjastossa oleva hälinä ei häiritsisi. Lapset pystyivät seuraamaan kirjaa alle kahden metrin päästä, eli kuvien katsomisessa ei ollut minkäänlaista ongelmaa. Satutunti oli erityisen rauhaton, mikä voisi selittyä myöhäisellä ajalla. Sadunlukija kertoi myös, että kyseiselle tunnille osallistui kaksi huomattavasti villimpää tyttöä, jotka saivat muutamat muutkin keskittymään aivan johonkin muuhun. Vaikka lukija oli hyvin vuorovaikutteinen lukiessaan kirjaamme, tytöt eivät rauhoittuneet, vaan keskittyivät ympäristöönsä. Pojat ja muut tytöt olivat rauhassa, ja keskittyivätkin satuun. Jotkut kuvat naurattivat runsaasti, varsinkin kättilöhiirikuva herätti tunteita. Katse ei herpaantunut, ja vaikutti siltä, että heille yksinkertaisessa kuvituksessa käytetyt asiat riittivät mainiosti. Lapset olivat iältään neljästä kuuteen vuoteen.

4.2 Aineiston käyttö lopulliseen kuvitukseen

Taulukko 9. Yhteenveto havainnointikerroilta saaduista tiedoista.

	Vaasa	Laihia	Vaasa	Tampere	Laihia	Jalasjärvi	Perä SJK	Lapua
Satutunnin	Päiväkodit	Päiväkodit	Päiväkodit	Yleinen	Yleinen	Päiväkodit		Yleinen
Kuvitus	Yksityiskohtainen	Yksinkertainen	Yksinkertainen	Yksityiskohtainen	Yksityiskohtainen	Yksityiskohtainen		Yksinkertainen
Lukutila	Lastenkirjaosasto, 1-3 metriä lukijasta lapseen	Lastenkirjaosasto, 1-3 metriä lukijasta lapseen	Lastenkirjaosasto, 1,5 metriä lapsiin	Erillinen huone, 1-3 metriä kirjasta lapsiin	Erillinen huone, 2-4 metriä lapsista kirjaan	Lastenkirjaosasto, 1-3 metriä lapsista kirjaan		Erillinen huone, 1-2 metriä väliä lapsesta kirjaan.
Lukija	Opiskelija, ei aiempaa kokemusta, ei vuorovaikutusta	kirjastotäti, 5 vuotta kokemusta, vähän vuorovaikutusta	Kirjastotäti, kokemusta monia vuosia, vuorovaikutteinen	Kasvatustieteen opiskelija, mies, ei kokemusta	Kirjastotäti, vähintään 18 vuotta satutuntikokemusta, vuorovaikutteinen	Opiskelija, ei kokemusta, ei vuorovaikutusta		Kokenut sadunlukija, vuorovaikutteinen
Lapset	20, 15 poikaa, 5 tyttöä, 3-5 vuotiaita	37 lasta, 2-6 vuotiaita	3 poikaa, 2-, 4- ja 5-vuotiaat, maahanmuuttajia	12 lasta, viisi poikaa ja 7 tyttöä, 3-5 vuotiaita.	34 lasta, 19 tyttöä ja 15 poikaa, 2-5 vuotiaita.	25 lasta, 12 tyttöä ja 13 poikaa, 3-6 vuotiaita.		9 lasta, 7 tyttöä ja 2 poikaa, 4-6 vuotiaita.
Istuimet	Neliönmuotoiset istuintyynyt	Lattia, hoitajien sylissä ja sohvot	Matto	Käärittävät tyynyistuimet	Matto, istuimet ja sylit	Patja ja tuolit		portaikko, jossa patjat
Lasten käyttäytyminen	Rauhallisia, keskittyvät muihinkin asioihin, mutta muita häiritsemättä	Rauhallisia, hoitajat piti silmällä	Nuorimmat eivät keskity, koska eivät osaa suomea, vanhin keskittyy	Ekat kuvat ok, loppusatu menee tuolien kanssa leikkimisessä. Yksi poistetaan huoneesta.	Hyvin keskittyvät	Keskittyvät hyvin.		Osa keskittyi, osa ei ollenkaan.
Lasten reaktiot	Eteenpäin taipumista, kuvia jaksettiin katsoa yllättävän kauan. Satu liian pitkä.	Kuvat selkeitä, mutta liian vähän katseltavaa, joten keskittyminen saattoi vaihdella	Tarpeeksi lähellä kuvia, vanhin katsoo kuvia kokoajan, nuoremmat eivät jaksa.	Ekat kuvat kiinnostavat, kunnes keskittyminen herpaantuu.	Vaikka välimatkat ovat isompia, lapset tuntuvat näkevän kuvat ihan hyvin.	Edessä olevat ovat takanaolevien edessä. Kurkistelua ja taipumista.		Keskittyvillä lapsilla katse ei herpaantunut, tyttöjä nauratti nimet ja kuvat.
Poikkeavuudet	Sadussa mainitut nimet naurattavat	Taustahälinä ja toimittaja häiritsi	Kaksi nuorinta eivät ymmärrä suomea.	Yksi kiusaa toista, nimet naurattavat.	Vanhemmat mukana, rauhallinen satutunti.	Sadunlukija ei ollut tutustunut satuun -> ei vuorovaikutussellisuutta.		Satutunti illalla klo 18.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimusongelmani oli siis minkälaiset kuvitustekniikat toimivat kirjastojen satutunneilla? Yksityiskohtaista kuvitusta havainnoidessa usein nousi ajatus siitä, etteivät kauimmaisena istuvat lapset näe kaikkia yksityiskohtia, mitä akvarellikuvitus sisälsi. Toisaalta yksinkertaisemmin tietokoneella väritetty kuvitus saattoi jäädä liian mielenkiinnostomaksi vähäisen sisällön takia, minkä huomasi keskittymisen herpaantumisenä. Lapset katselivat kuvia vain hetken, ja kääntyivät sitten seuraamaan muiden lasten touhuja. Lähempänä istuvat lapset keskittyivät paremmin kirjaan, kun taas taaempana olevat olivat rauhattomampia. Tämä näkyi esimerkiksi iltasatutunnilla, jolloin lasten viireystaso oli aivan erilainen, mitä se on ollut normaaleissa aamusatutunneilla. Tutkimusta tehdessä kävi myös ilmi että, paikalla ja sen valaistuksella oli merkittävä vaikutus lasten keskittymiseen. Myös sadunlukijan vuorovaikutteisuus ja lukijakokemus vaikutti siihen, kuinka he saivat pidettyä lapset kiinnostuneina saduista. Erikoisin tapaus oli maahanmuuttajalasten tunti, jolloin en aluksi tiennyt, etteivät he ymmärrä satua, koska eivät osanneet suomen kieltä. Heistä näki selvästi, ketkä kuuntelivat tarkkaan. Sadulla on siis suuri merkitys sen kiinnostavuuteen, ja huomasimme meidän sadun olevan liian pitkä satutunneille. Monet eivät jaksaneet kuunnella muutamaa virkettä pidemmälle.

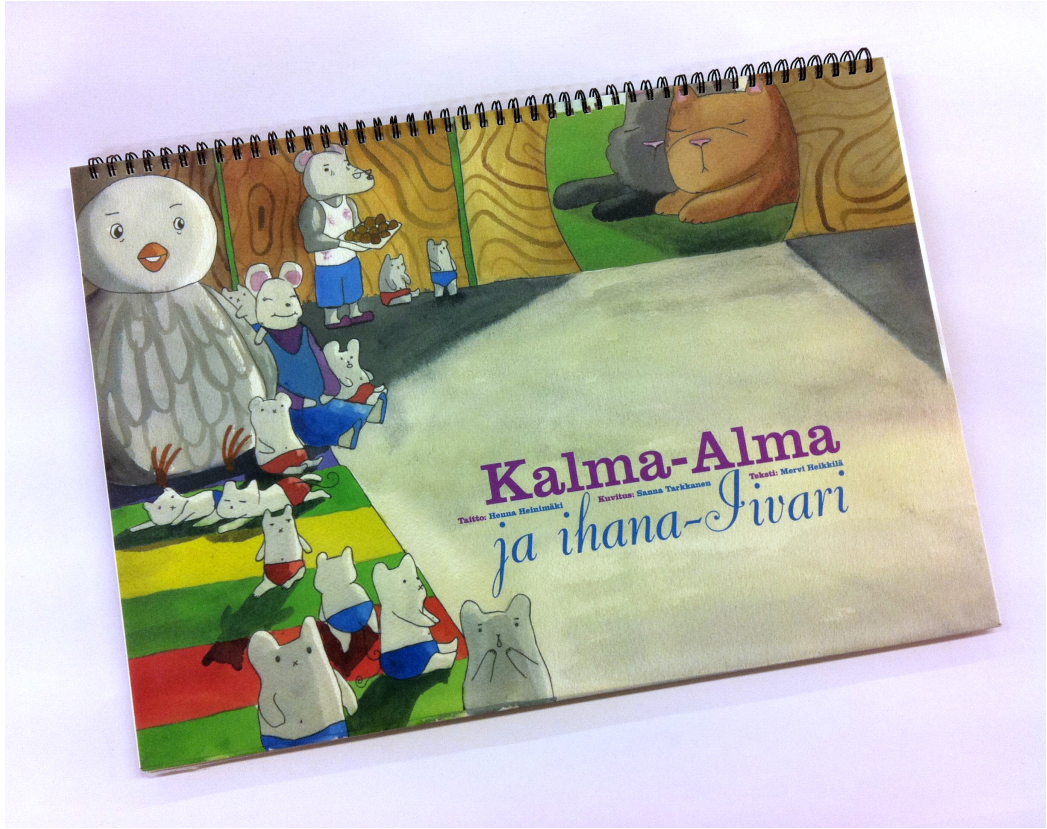
Kättilöhiirikuva nauratti monia lapsia, joten huumorilla sai pidettyä kiinnostuksen yllä. Myös metaforalliset kuvat, kuten ne, joissa eläimet esiintyivät ihmisten vaatteissa ja liikkuivatkin kuin ihmiset, kiinnosti ja hahmojen nimiä toisteltiin. Onko sitten hyvä kuvata eläimet ihmismäisinä? Ainakin sen luonteiset hahmot kiinnostivat lapsia. Yksinkertaisessa kuvituksessa hahmot olivat selkeästi eläimellisempiä kuin yksityiskohtaisen kuvituksen hahmot, joissa monella eläimellä oli ihmismäisiä piirteitä. Symboliikkaa olisi voinut käyttää lisääkin, sillä lapset ymmärtävät perussymbolit, kuten punainen risti ja kieltomerkit.

Johtopäätösten avulla tein lopullisen kuvituksen (liite 4). Tein sen akvarelleilla kolmiulotteista yksityiskohtaista kuvitusta ja lisäämällä ohut tussiviiva kuvioille, jotta ne erottuisivat paremmin toisistaan ja taustasta. Jokaisella sivulla on jotain ylimääräistä, mistä itse tarinassa ei puhuta. Esimerkiksi Onni-rotan kotikolossa asustaa tummia hahmoja, jotka ovat siellä vain herättääkseen kysymyksiä ja vuorovai-

kutusta lasten ja sadunlukijan välillä. Tällaiset lisähahmot ja tapahtumat ovat lasten mielenkiinnon pitämisen avuksi. Vaikka kuvituksissa on yksityiskohtia, se ei ole täysin samanlainen kuin yksityiskohtainen prototyyppi; esimerkiksi kissa on kokonaisuudessaan yksinkertainen yhtenevän turkin avulla, jolloin se on selkeämpi. Hahmot ovat myös ilmeikkäämmät kuin prototyypeissä, ja esimerkiksi Onnirotasta tuli kehonrakentajarotta. Alli-pulu pysyi tarinan mukaisesti raukkana ja häntäisenä lintuna ja livari-kissalla on herrasmiesmäisesti silinterihattu päässä ja veikeä ilme kasvoillaan.

Kuva 18. Lopullinen kirja koottuna.

Kuva 19. Lopullisen kirjan kansikuvitus ja typografia.

Kuva 20. Kirja avattuna.

6 YHTEISTYÖKUMPPANIN KOMMENTIT

Laitoimme sähköpostin kautta kysymyksiä ja liitteenä kuvat prototyypeistä Avain-kustannusyhtiölle projektiimme liittyen. Sieltä saatiin yksi kattavampi vastaus sekä lyhyempi kommentti.

Kysymykset minun osaltani ovat nämä:

- Sopiiko kahden erilaisen kuvituksen tutkiminen siihen, että pystyn valikoimaan sopivia ratkaisuja lopulliseen kuvitukseen?
- Pitäisikö erilaisia kuvitustyyplejä olla enemmän?
- Kuvitusvalintani pohjautuvat erilaisiin olemassaoleviin kuvituksiin. Onko tämä oikea tapa valita tutkittavat kuvitustyylit?
- Olisiko parempi tutkia pelkin kuvin ilman satukirjan taittoa?
- Muita kommentteja kuvituksista?

Katja Jalkanen vastasi näin (2. Kuvituksella hän tarkoitti yksityiskohtaisempaa ja 1. kuvitus tarkoittaa yksinkertaisempaa prototyyppiä):

Version 2 kuvitus on mielestäni ihanampaa etenkin, jos ajattelee kirjan mahdollista pitkää käyttöikää satutunneilla. Se on klassisempi. Versio 1 toki viehättää väreilyllään, mutta näyttää kuitenkin enemmän tietokoneella tehdyttä. Versio 1 on toisaalta selkeämpi, kun kirjaa on tarkoitus näyttää satutunnin yleisönä istuville lapsille. Tämä on makuasia. Kakkosversio houkuttelee kuitenkin enemmän ja siinä on enemmän bongailtavaa yksityiskohdissa, joita lapset yleensä rakastavat. Vai onko ideana painattaa kaksi eri versiota, erilaisin kuvituksin? Kuvitustyyplejä ei tarvita mielestäni enemmän.

Mervi Heikkilän kirjoittama satuhan on tietenkin ihana, kuinkas muuten. :) Jäin tosin miettimään Irmeli-paran laskettu aikaa: olisiko lastenkirjassa parempi puhua, että kohta Irmeli-hiiri saa poikasia? No, satua ei ehkä opinnäytetyöhön enää muokata ja ehkä on vain hyvä, jos lasketun ajan käsite herättää keskustelua satutunilla (= lisää vastavuoroisuutta).

Hanna Pudas antoi vielä oman lyhyen kommenttinsa:

Kuvituksesta olen ihan samaa mieltä, eli olen Katjan kanssa samaa mieltä.

7 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tavoite on saada julkaistua kuvakirja. Sen toteutuminen ei ole vielä varmaa, sillä Avain-kustannusyhtiö ei ole vielä päättänyt asiasta. Yrityksen kustannuspäällikkö on vaihtamassa yritystä, ja koko yritykseen on tulossa muutoksia, jotka hidastavat heidän päätöksentekoa julkaista kirjamme.

Projektissa oli erilaisia vaiheita: kuvittaminen, sen tutkiminen ja lopullisen työn tekeminen. Kuvittamisen sain tehtyä aikataulullisesti hyvin, sillä kirjamme osallistui Layers lastenkirjanäyttelyyn, jonka aikataulua oli noudatettava. Havainnointikerrat kirjastoissa olivat osittain rauhallisempia, mitä olin kuvitellut niiden olevan. Tietenkin joidenkin lasten kohdalla satutunnit olivat rauhattomampia. Lopullisen kirjan kuvituksen suunnittelu ja kuvittaminen oli kiireellisempää, sillä samalla oli luettava kirjalliseen osuuteen.

Kaikista töistä, mitä olen tällä koulutusallalla tehnyt, tämä oli mieleisin, ja motivoivaa työn tekoon oli isompi kuin luulinkaan, vaikkakin aikataulullisesti oli pakko kiristää tahtia.

LÄHTEET

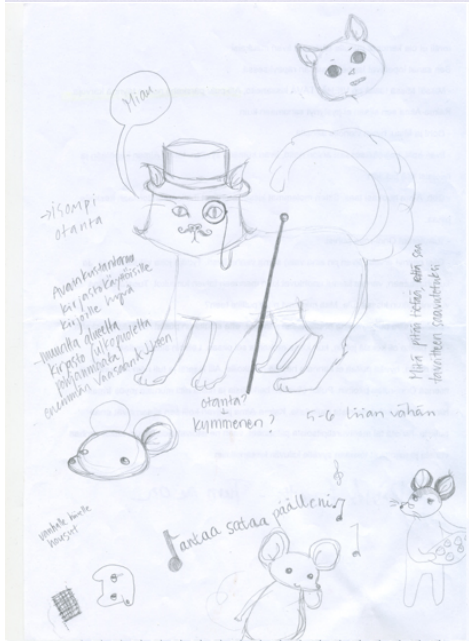
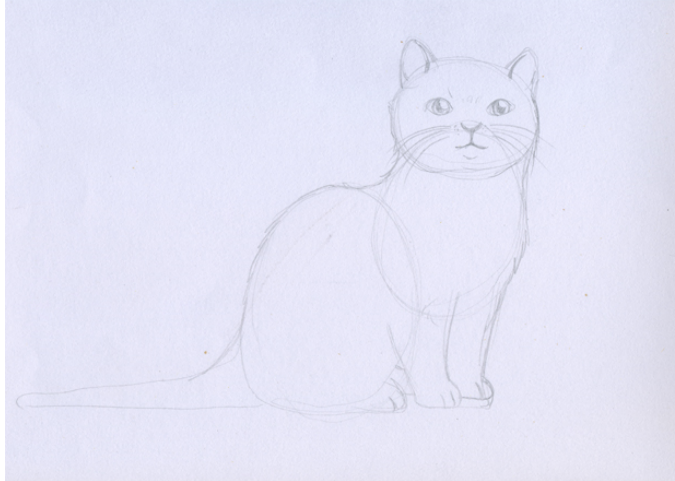
- Anttila. 1996. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkajulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja] [Viitattu 02.03.2012] Saatavana: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_4_2.html/
- Eskola & Suoranta. 1998. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkajulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja] [Viitattu 02.03.2012] Saatavana: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_4_2.html/
- Hirsjärvi. 2004, 201-203. Havainnointi. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkajulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja] [Viitattu 21.04.2012] Saatavana: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_4.html
- Hatva, A. 1993. Kuvittaminen. Helsinki: Rakennustieto Oy.
- Suojala M. & Karjalainen M. 2001. Avaa lastenkirja – Johdatus lastenkirjallisuuden lajeihin ja käyttöön. Helsinki: Lasten Keskus.
- Mäyränpää M. Kandidaattikustannus Oy. TherapiaFennica.fi - Lapsen kliininen tutkiminen [verkkajulkaisu] [Viitattu 15.04.12] Saatavana: http://therapiafennica.fi/wiki/index.php?title=Lapsen_kliininen_tutkiminen#N.C3.A4k.C3.B6_ja_n.C3.A4k.C3.B6kent.C3.A4t/
- Seppänen J. 2005. Visuaalinen kulttuuri – teoriaa ja metodeja mediakuvaan tulkitsijalle. Tampere: Vastapaino.
- Fiske J. 2001. Merkkien kieli – johdatus viestinnän tutkimiseen. 7. uud. p. Jyväskylä: Vastapaino.
- Zeegen L. 2005. The Fundamentals of Illustration. Sveitsi: AVA Publishing SA.
- Heinimäki, H. 2012. Taitto ja typografia lasten kuvakirjalle kirjastokäyttöön. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Muotoilun yksikkö. Graafinen muotoilu. Opinnäytetyö. Julkaistu.
- Vuorela, J. 2012. Näyttelyn suunnittelu kirjastokäyttöön: Layers lastenkirja -näyttely. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Muotoilun yksikkö. Graafinen muotoilu. Opinnäytetyö. Julkaistu.

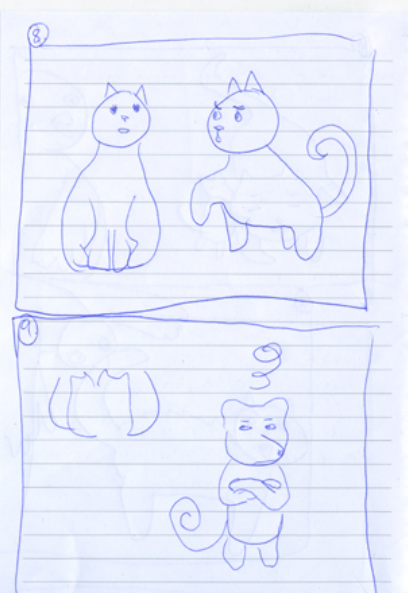
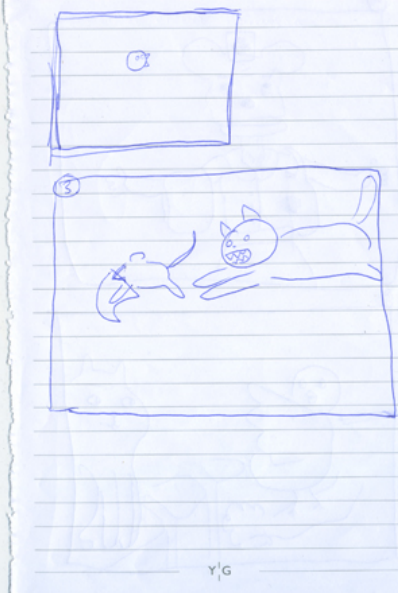
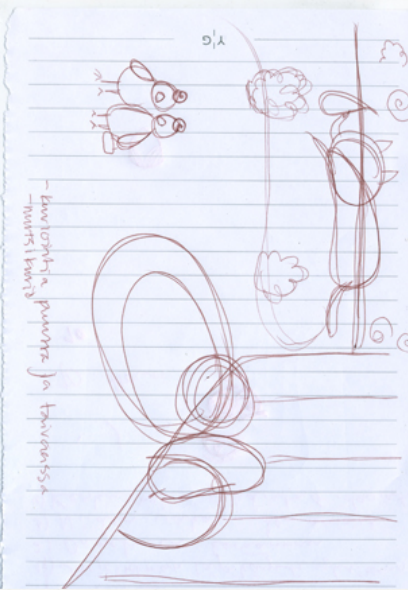
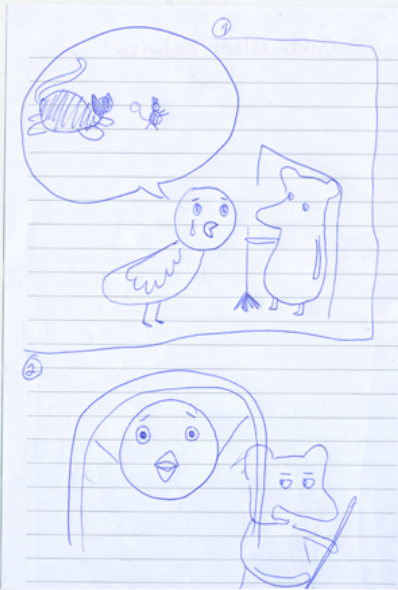
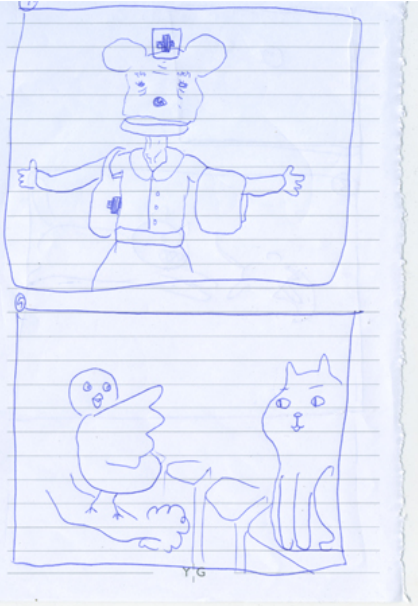
Haavisto, S. 2012. Seinäjoen ammattikorkeakoulun lastenkirjaprojektin markkinoitviestinnän suunnittelu ja toteutus. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Muotoilun yksikkö. Graafinen muotoilu. Opinnäytetyö. Julkaistu.

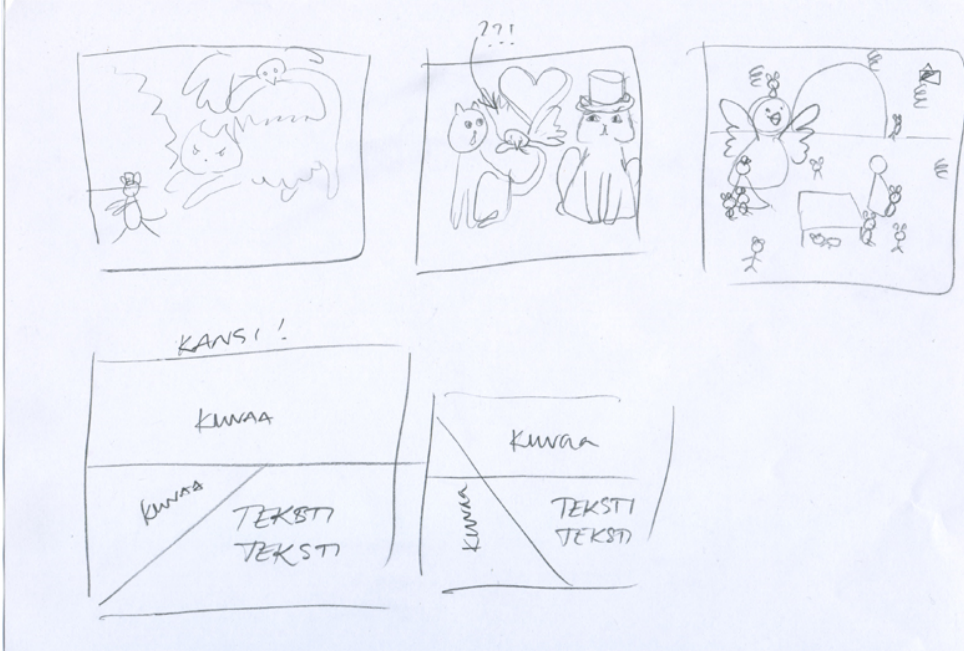
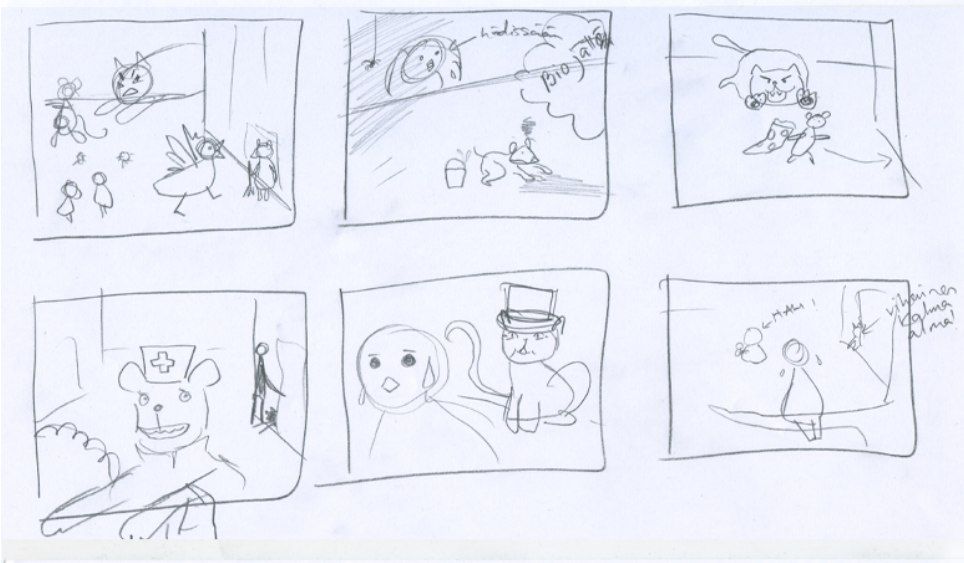
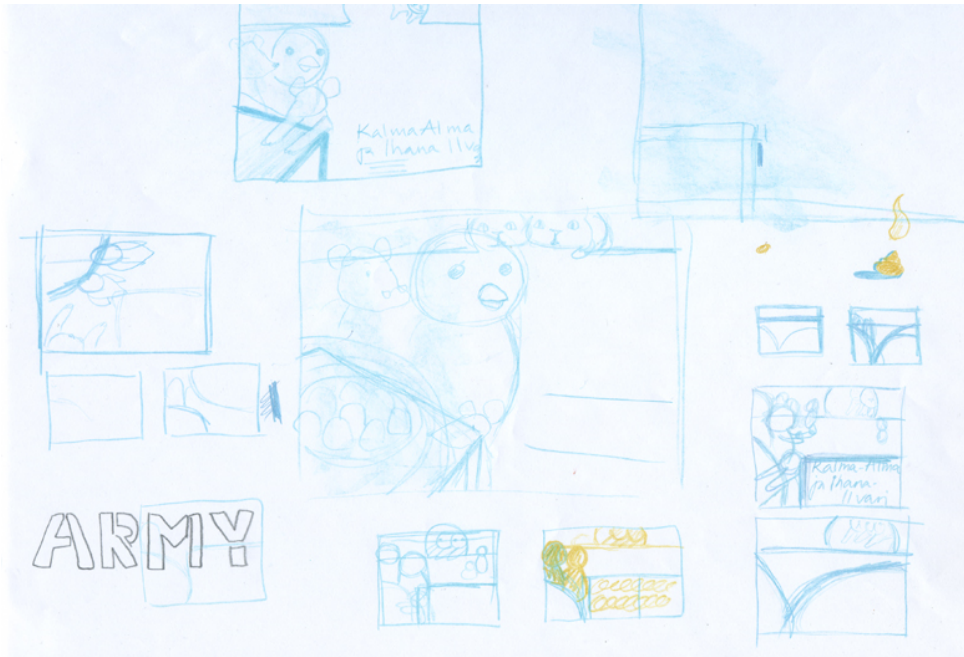
LIITTEET

Liite 1. Kuvitusluonnoksia.

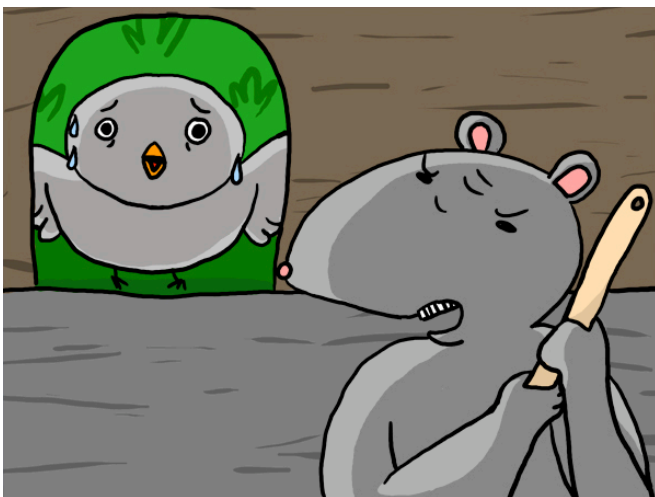
Liite 2. Ensimmäisen, yksityiskohtaisemman prototyypikuvakirjan kuvitus

Liite 3. Toisen, yksinkertaisemman prototyypikuvakirjan kuvitus

Liite 4. Lopullinen kuvitus

